

Arvopaperimarkkinarikokset

Arvopaperimarkkinarikoksien, esimerkiksi sisäpiirintiedon väärinkäyttämisen tunnusmerkistö on talousrikoksille ominaisella tavalla sisällöllisesti avoin, jolloin tulkinnalle jää lainsoveltamistilanteissa huomattava merkitys. Tästä syystä tutkimuksen ensisijainen metodi on oikeusdogmaattinen, *de lege lata* -tutkimus. Teoreettinen lainoppi ja käsitesystematiikka mahdollistavat tutkimusongelman kannalta tarpeellisen tavan jäsentää relevanttia aineistoa, mutta tutkimuksessa tulen hyödyntämään enemmän tulkintalainoppia ja tuottamaan sitä kautta perusteltuja tulkintalauseita voimassa olevasta lainsäädännöstä. Lainsäädännön tarkoitukseen nojautuva teleologinen tulkinta ja reaalisten argumenttien huomioon ottaminen kuuluvat tutkimuksen metodeihin; prosessuaalisissa säännöksissä lain ratio on yhtä keskeisessä asemassa tulkinta-argumentaatiossa kuin rikosoikeudellisissa säännöksissä.

Arvopaperimarkkinoiden luonteesta johtuen oikeustaloustieteellinen suuntaus, *Law and Economics*, antaa suuntaa tilanteissa, joissa laki, lainvalmisteluaineisto ja oikeuskäytäntö vaikenevat. Lisäksi oikeustaloustieteellinen suuntaus kuvaa lainsäädännön ja sen valvonnan merkitystä taloudelliseen toimintaan vaikuttavana tekijänä. Kriminaalipoliittisesti suuntautuneessa rikoslainopissa tulkintakannanotot perustuvat kriminaalipoliittisille tavoite- ja arvopäämäärille. Säännösten suojeluobjektit ja tavoitteet, sijoittajien luottamuksen suojaaminen ja markkinoiden puolueettomuuden vaaliminen kulkevat mukana tutkimuksen läpi, jolloin kriminaalipoliittinen tutkimusote tulee olemaan vahvasti mukana. Sen sijaan yritysoikeudellinen näkökulma näkyy ainoastaan sijoittajan suojan ja listayhtiöiden intressien turvaamisen kautta.

Sisäpiirintiedon väärinkäyttö tutkimuskohteena edellyttää arvopaperimarkkinoiden luonteen ja kaupankäynnin kansainvälisyyden vuoksi myös vahvaa oikeusvertailevaa tutkimusotetta. Vertailun tarkoituksena on kuvata sekä niitä yhtäläisyyksiä että ennen kaikkea eroavaisuuksia maiden sääntelyn sisällössä, joilla käytännössä voisi olla vaikutusta sisäpiirisäännösten sovellettavuuteen ja sisäpiiririkoksista rankaisemiseen valtioiden rajat ylittävissä tapauksissa. Koska tutkimuksessa on vahva prosessioikeudellinen näkökulma, oikeusvertailevassa tutkimuksessa on otettava huomioon kunkin oikeusjärjestelmän ominaispiirteet, oikeuslähteiden kokonaisuus, oikeuskäytännön asema oikeuslähteenä sekä tuomioistuimen argumentaatiotapa.

Sisäpiirikauppojen sallittavuutta on pyritty myös Suomessa puolustamaan argumentoimalla markkinoiden tehokkuuden puolesta. Ei-julkinen informaatio heijastuisi yhtiön sisäpiirin tekemien arvopaperikauppojen johdosta nopeasti ja tehokkaasti julkisten osakeyhtiöiden osakkeiden hintoihin, ja sitä kautta markkinat hinnoittelisivat nuo osakkeet mahdollisimman lähelle niiden teoreettisesti oikeaa arvoa. Tutkimukseni lähtee kuitenkin oikeudenmukaisuusargumentin ja moraalisten seikkojen lisäksi lainsäätäjän velvollisuudesta heikomman osapuolen suojelemiseen. Sijoittajat ja muut markkinoilla toimivat tahot ottavat sijoituksestaan aina taloudellisen riskin, mutta sijoittajan riskipositioon ei kuitenkaan voida katsoa kuuluvan liikkeeseen laskijan tai muiden markkinaosapuolien lainvastainen toiminta.